

Republika Hrvatska
Središnji državni ured za
obnovu i stambeno zbrinjavanje

Regional
Housing
Programme

“Obnavljamo živote”

Slikovni izvještaj o napretku Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja u Hrvatskoj

Ivo Ganić (1957)

Petrinja

Ivo Ganić (1957.) rođen je u Banjoj Luci u Bosni i Hercegovini, gdje je živio do 1995. god. kada je sa suprugom i dvoje djece izbjegao u Hrvatsku. Dvadeset je godina bio u izbjeglištvu, od toga je 13 godina proveo u organiziranom smještaju u Maloj Gorici. U izbjeglištvu mu se i brak raspao te od ožujka 2015. god. živi sam u stanu koji je u sklopu Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja dobio u Petrinji.

„Godinama sam slušao ‘strpi se, bit će, danas-sutra ćeš dobiti smještaj...’ “Od te neizvjesnosti sam i šećernu bolest dobio. Prvo rat pa onda izbjeglištvo i pola života mi je prošlo u sekiranju. Sad je tome došao kraj. Konačno mirno spavam.”

„Kad mi djeca dolaze u posjet, čekam ih na prozoru, otud vidim parkiralište. Kada sam tek dobio ključeve i zvao ih da dođu vidjeti stan, mislili su da ih zafrkavam. Onda su se uvjerali, ali su me pitali kakvu sam to vezu imao da dobijem tako dobar smještaj. Nikakvu vezu nisam imao. ‘Ti si sretniji nego što si težak’, rekli su mi. Imam troje unuka i sada imaju kod mene sobu da mogu prespavati.“

A photograph of an elderly man with thinning grey hair, wearing a grey quilted jacket over a light-colored collared shirt. He is standing outdoors in front of a white building. To his left, there is a dark rectangular sign with white text, and a window is visible in the background. The lighting is soft, suggesting late afternoon or early morning. A semi-transparent grey box with white text is overlaid on the bottom left of the image.

„Sve mi je blizu, prošećem se i obavim što
trebam. Prije sam imao sat vremena do liječnika,
a sada 15 minuta.“

A photograph of an elderly woman, Olga Milanko, sitting at a dining table. She is wearing a dark quilted vest over a patterned long-sleeved shirt. She is focused on pouring coffee from a red thermal carafe into a white cup. The table is covered with a floral patterned tablecloth. In the background, there is a wooden cabinet and a window with a dark frame.

Olga Milanko (1941)

Obrovac

Olga Milanko (1941.) je sa suprugom Božom, troje djece i dvoje unuka izbjegla 1995. god. u Srbiju. Prije rata su oboje bili zaposleni i živjeli u stanu u Obrovcu za koji su imali stanarsko pravo. Sve su svoje ostavili u stanu kada su odlazili. Kada su se vratili u Hrvatsku, živjeli su u staroj kući Božine obitelji u malom, gotovo napuštenom selu Muškovci. Zahvaljujući Regionalnom programu stambenog zbrinjavanja, 2015. god. dobili su stan u Obrovcu.

U derutnoj kući u Muškovcima je bilo ledeno kao u pećini. Plafoni su otpali, nije bilo kupaonice ni pitke vode. U selu živi tek sedmero ljudi, nema opskrbe hranom niti liječnik dolazi. „Ni vuk ovdje ne bi prespavao. Ja sam dobila bronhitis, kašljala sam bez prestanka dok smo ovdje bili“, kaže Olga.

„Smještaji u kojima smo bili sve ove godine izbjeglištva su bili nikakvi, nemam bolje riječi. Suze mi same idu kada se sjetim što smo sve proživjeli.“

Ljeti Olgi i Boži dođu djeca s unucima, bude ih po 12, spavaju i na spužvama po podu. Bude gužva, ali nikome ne smeta, sretni su da imaju gdje doći.

„Da mi daju stan u zgradi ‘Ljepotica’ u Zadru, ne bih ga mijenjala za ovaj u Obrovcu. Ovdje je moj život, nigdje drugdje nisam uživala nego u Obrovcu prije rata i sada, sve ostalo nije bio život i treba zaboraviti.“

Velimir Anđić (1983)

Korenica

Velimir Anđić (1983.) je živio s majkom u kući u selu Krčevine u Bosni i Hercegovini. Kuća je u ratu uništena, a Velimir je imao deset godina kada je prognan. Nije mogao završiti srednju školu jer je morao početi zarađivati. Otkako je došao u Hrvatsku, živio je u organiziranom smještaju u selu Golubić pored Knina gdje je upoznao suprugu Danijelu s kojom je dobio dvije kćeri. U studenom 2015. god. su uselili u novu zgradu u Korenici koja je izgrađena u sklopu Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja.

U Golubiću, u trošnim drvenim bungalovima izgrađenima još 1972. god., obitelj Anđić je u istom prostoru živjela, jela i spavala. Prokišnjavalo je, propuhivalo, a nekada bi im unutra i snijeg napadao. Suđe su prali u wc-u, nije bilo prozora pa je bilo stalno mračno, deke su stavljali na zidove da bi im bilo toplije, miševa se nisu mogli riješiti. „Kada pada kiša, trznemo se, a onda se sjetimo da više ne moramo stavljeti ručnike i lonce da skupljamo vodu da sve ne uništi“, kaže Danijela.

Djevojčice su stalno kašljale i bile bolesne u Golubiću. Kada su trebali k liječniku, morali su uzeti taksi do deset kilometara udaljenog Knina. Inače su išli pješice, dva sata im je trebalo.

„Svi bismo tamo bili oboljeli. To nije za život“, kaže Velimir.

„Treći dan nakon useljenja sam dobio posao u pilani u Korenici. To je moj prvi stalni posao u životu, a radim od 15. godine, nema što nisam radio. Da se nismo preselili u Korenicu, ne bih dobio taj posao.”

“Dan nakon useljenja u Korenici mi je bio 32. rođendan. To mi je najbolji poklon ikada. Nikada nisam imao svoj stan, uvijek sam bio izbjeglica, spavao na podu, u svakakvim uvjetima. Sada smo se toga riješili za cijeli život.”

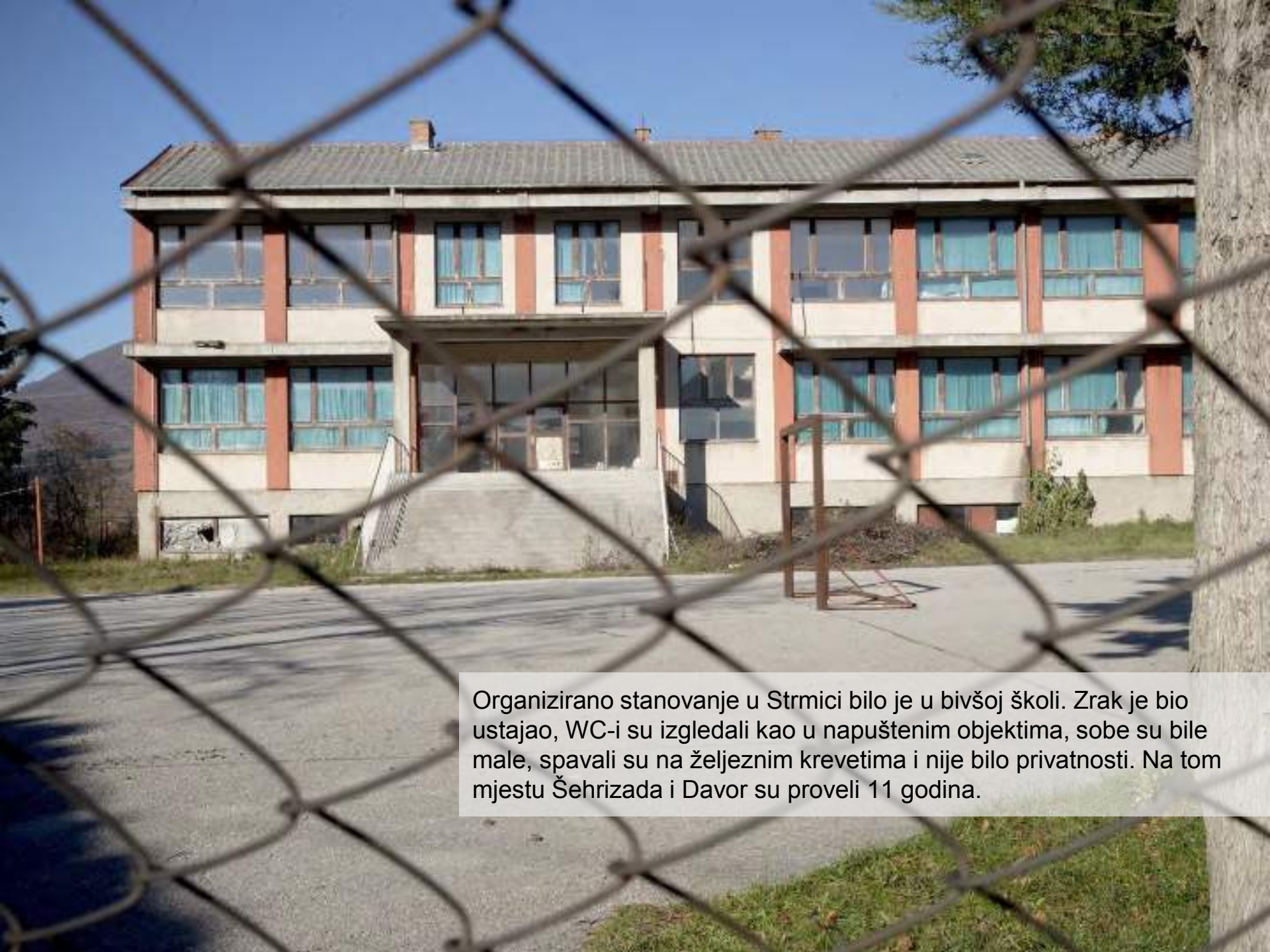

Šehrizada Samouk (1967)

Knin

Šehrizada Samouk (1967.) prije rata je s kćeri Majom živjela u Ličkom Petrovom Selu, pored hrvatske granice s Bosnom i Hercegovinom. Godine 1995. su njih dvije i Šehrizadina majka izbjegle u Srbiju i živjele u izbjegličkim centrima. Vratile su se u Hrvatsku 2004. god. i bile smještene u izbjegličkom centru u Strmici, mjestu 20-ak kilometara udaljenom od Knina. Tamo je upoznala nevjenčanog supruga Davora. U ožujku 2015. god. je dobila stan u Kninu u sklopu Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja.

Organizirano stanovanje u Strmici bilo je u bivšoj školi. Zrak je bio ustajao, WC-i su izgledali kao u napuštenim objektima, sobe su bile male, spavali su na željeznim krevetima i nije bilo privatnosti. Na tom mjestu Šehrizada i Davor su proveli 11 godina.

Šehrizada u prosjeku pročita knjigu tjedno. Najviše voli krimiče; Agathu Christie, Georgesu Simenona, Arthura Conana Doylea... Sada joj je knjižnica udaljena pet minuta od stana, a iz Strmice je morala moliti da joj netko ode po knjige. „Čitanje mi je pomoglo da zaboravim na stvarnost kada mi je bilo teško“, kaže. Dok ona čita, Davor rješava križaljke.

“Na počecima kada bih se tek probudila, ne bih znala gdje sam, jesam li u izbjeglištvu, u Strmici, negdje treće, i onda bih se sjetila da sam u mome stanu i osjetila bih veliko olakšanje.”

Igor Obradović (1982)

Petrinja

Obitelj Obradović – Ljerka i njezin suprug Miomir te dvojica sinova – bili su nositelji stanarskog prava na stanu u Petrinji u kojem su živjeli do rata. Izbjegli su 1991. god. u Srbiju, a kada su se vratili u Hrvatsku 2000. god. nisu imali gdje nego kod Ljerkine majke u selo Suvoj, 30-ak kilometara od Petrinje. Obradovići su u kolovozu 2015. god. dobili stan u Petrinji. U njemu živi Igor Obradović (1982.) sa suprugom i sedmogodišnjim sinom.

„U Petrinji ponovno živimo nakon 24 godine. Nisam mogao zamisliti da ću se vratiti u mjesto u kojem sam odrastao i da će moj sin ići u istu osnovnu školu u koju sam ja išao. Upisao je prvi razred i trenira nogomet. On je sada sretno dijete.“

„U Suvoju nismo imali ništa, to se ne može nazvati ni civilizacijom, potpuno si odsječen od svijeta. Ovaj stan nam znači slobodu, više mogućnosti i komociju, jer smo prije svi bili u istoj prostoriji.”

Dragana Mrmoš (1978)

Topusko

Dragana Mrmoš (1978.) je s roditeljima, bratom i sestrom izbjegla iz Sunje 1995. god. Vratila se 2009. god. u Hrvatsku, razvedena, bez posla i s troje djece. Kći Andrijana je imala 12 godina, sin Nemanja 10, a Lana tek godinu dana. Živjeli su u derutnim, napuštenim kućama i promijenili šest takvih smještaja, dok u kolovozu 2015. god. nisu dobili stan u Topuskom u sklopu Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja. Dragana je u Topuskom našla svoj prvi posao u životu, kao njegovateljica starijih osoba.

„Kad se vratim u prijašnje vrijeme, pitam se kako sam uopće sve to preživjela. Kako sam troje djece financirala bez posla i alimentacije, kako smo živjeli u takvim uvjetima, kako smo uopće sve to prošli, kako je to moguće.“

„Dobro se sjećam trenutka kada su mi rekli da sam dobila stan. Došla sam ga pogledati, vidjela sam na papiru da je moj, ali i dalje nisam vjerovala da ćemo tu živjeti. Zurila sam kroz prozor u jezero, nekako drvena, bez euforije, misleći „U redu, divan stan, ali sada će nas vratiti tamo gdje smo dosad živjeli.“ Činilo se previše dobro da bi bilo istinito. Trebala su mi dvatri mjeseca života u stanu da se opustim, da više ne očekujem da će netko doći i reći mi da je došlo do zabune i izbaciti nas.“

Lana u Topuskom ide u osnovnu školu i ima puno prijatelja. U selu gdje je prije živjela nije bilo djece. Nije se imala s kim igrati. „Nije imala djetinjstvo, sve do Topuskog”, kaže njezina mama.

Republika Hrvatska
Središnji državni ured za
obnovu i stambeno zbrinjavanje

Regionalni program stambenog zbrinjavanja financira i podržava međunarodna zajednica

Regionalni program stambenog zbrinjavanja (RPSZ) ima za cilj osigurati trajna rješenja za stambeno zbrinjavanje izbjeglih i raseljenih lica, nastalih nakon sukoba na teritoriji bivše Jugoslavije u razdoblju od 1991-1995. godine. RPSZ sprovode Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Crna Gora i Srbija, a financira najvećim dijelom međunarodna donatorska zajednica. Glavni donator je Europska Unija. Ostali donatori su Njemačka, Italija, Norveška, Švicarska, Danska, Turska, Luksemburg, Cipar, Rumunjska, Republika Češka, Republika Slovačka i Mađarska.